

SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENME STİLLERİNE VE ÖĞRENME SÜRECİNDEKİ BİREYSEL FARKLILIKLARA YÖNELİK ALGILARI

Mustafa ŞEKER¹ Şahin ORUÇ²

Öz

Öğrenmede kalıcılık faktörü noktasında üzerinde durulması gereken en önemli konulardan biri öğrenme stilleridir. Yapılan araştırmalarda her bireyin öğrenme stillerinin birbirinden farklı olduğu, öğrenmede bireysel farklılıkların ön plana çıktığı, bireyin öğrenme stillerinin parmak izi gibi farklılık arz ettiği artık kabul edilen bir gerçektir. Bu sebeple öğrenme stillerine uygun öğretim stratejilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu araştırmada sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinin öğrenme stillerine yönelik algıları araştırılmıştır. Bu araştırma, İstanbul iline bağlı 20 farklı ilçeden random yöntemiyle seçilen toplam 96 sosyal bilgiler öğretmeni ile yapılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış (Cronbach $\alpha = 0,88$) ölçek kullanılmıştır. Ölçek, 3 aşamadan meydana gelmiştir. Birinci aşamada sosyal bilgiler dersi öğretmenlerine ait kişisel veriler, ikinci aşamada öğretmenlerin bireysel farklılıklara yönelik algıları, üçüncü aşamada ise öğretmenlerin öğrenme stillerine yönelik görüşleri ele alınmıştır. Araştırmada elde edilen bulguların analiz edilmesi sonrasında, sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinin öğrenmede bireysel farklılıkların varlığını kabul ettikleri ancak derslerde öğrenme stillerine uygun bir eğitim öğretim yapmadıkları görülmüştür. Bunun sebebini ise bilgi ve tecrübe eksikliğine bağladıkları anlaşılmıştır. Bu sebeple burada öğretmen yetiştirme strateji ve usullerinin tekrar gözden geçirilmesinin zorunluluğu ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Öğrenme Stilleri, Bireysel Farklılıklar

PERCEPTIONS OF SOCIAL STUDIES TEACHERS ABOUT LEARNING STYLES AND THE INDIVIDUAL DIFFERENCES IN THE PROCESS OF LEARNING

Abstract

Regarding the permanence factor in learning, another issue we need to put emphasis on is learning styles. According to the research conducted, it is now an accepted fact that every individual has different learning styles, that individual differences are noticeable, and that learning styles of individuals are unique like finger prints. Therefore, it is important that teaching strategies suitable for learning styles be developed. In this study perceptions of teachers of Social studies about learning styles

¹ Yrd. Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı, İstanbul, e-mail: mseker@yildiz.edu.tr

² Yrd. Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı, İstanbul, e-mail: sahinoruc44@hotmail.com

have been researched. This study has been carried out with 96 teachers of Social studies selected in 20 different towns in Istanbul. In the study, as a data collection tool, (Cronbach $\alpha = 0,88$) scale was used, which was developed by the researcher, and whose validity and reliability have been ensured. The scale consisted of 3 stages. At the first stage personal data about the teachers of Social studies, at the second stage their perceptions of individual differences, and in the third and final stage teachers' views regarding learning styles were discussed. Following the analysis of the findings obtained from this study, it has been observed that the teachers of Social studies agree that there are individual differences in learning, but that they do not conduct education/training in classes in accordance with learning styles. It has been noticed that this is mainly due to lack of knowledge and experience. Here, therefore, it becomes apparent that the strategies and methods of bringing up teachers should be revised.

Keywords: Social Studies, Learning Styles, Individual Differences

GİRİŞ

Bireyin yaşantısıyla ilgili bütün unsurları yakından ilgilendiren en önemli öge eğitimidir. Hızla değişen günümüz dünyasında eğitim, hava gibi su gibi temel bir ihtiyaç haline gelmiştir. Geçmişte savaş ve ikili mücadelede üstünlük sağlayan için geçerli olan güçlü insan tarifi, günümüzde bilgiyi iyi kullanan eğitilmiş insanlar için kullanılmaktadır. Günümüzde insanları belli bir eğitim sürecinden geçirmek de çare olarak görülmemektedir. Değişen koşullar ve zamanı verimli kullanma anlayışı, bireyin geçtiği eğitim sürecinin niteliğini sorgulama ihtiyacını da beraberinde getirmiştir. Öyle ki, hayatının önemli bir kısmını eğitim süreci içerisinde geçiren birey, bu süreçte olması gereken zamanda olması gereken kadar nitelikli bir eğitim almayı hayatta vazgeçilmez bir ihtiyaç olarak görmektedir. Bütün bunlar göstermektedir ki insanların fizyolojik ihtiyaçları farklılaştığı gibi eğitim ihtiyaçları da bireyden bireye farklılaşmaktadır. Fidan ve Erden (1994)'in de belirttiği gibi, eğitimin amacı bireylerin önceden belirlenmiş hedeflere ulaşmasını sağlamak olup, belirlenen hedeflere ulaşmak için eğitim ortamları ve bu ortamlarda öğrenim görenlerin bireysel farklılıkları önemli bir rol oynamaktadır. Öyle ki öğrenmede meydana gelen kalıcı değişme, yaşantı ürünü olup yaşantı ise bireyin etrafıyla olan etkileşimleri neticesinde meydana gelmektedir (Senemoğlu, 2004).

Bireyler arasındaki farklılıkların onların öğrenmeleri üzerinde etkili olduğunu gösteren birçok görüş bulunmaktadır. Bu farklılıkların varlığının kabulü yanında eğitim ve öğretim sürecinde öğrencilerin öğrenme farklılıklarına yönelik çalışmaların yapılması da önemle

üzerinde durulması gereken bir konudur. Bu süreçte yapılması gerekenlerden biri de öğrencilerin öğrenme stillerine yönelik çalışmalardır. Reiff (1992)' in de belirttiği gibi; kendi öğrenme stillerinin farkında olan birey, öğrenme sürecindeki farklılıklarının, güçlü ve yetersiz olduğu yönlerinin farkına vararak, sahip olduğu potansiyeli daha etkili kullanma imkânına kavuşacaktır.

Babadoğan (2000)'ın da belirttiği gibi, bir sınıfta buluna öğrencilerin öğrenme stillerinin bilinmesi onlara sergilenecek tavır ve yaklaşımı da etkileyecek, öğrencinin öğrenme aktivitelerindeki çeşitliliği artıracaktır. Bu konuda yapılmış gerek yerli gerekse yabancı birçok araştırma olduğu görülmektedir (Dunn ve Dunn, 1993; Kaplan ve Kies, 1995; Kolb, 1984; McCarthy, 2000). Öğrencinin ne öğrendiğinden çok nasıl öğrendiği şeklinde tarif edilen (Hunt, 1979) öğrenme stilleri, bireyden bireye farklılık gösteren, bireyin yeni ve öğrenilmesi zor bilgiyi sistematikleştirmek için alma ve hafızaya yerleştirme süreci olarak ifade edilmektedir (Dunn ve Dunn, 1993).

Kolb (1984)'a göre öğrenme stilleri, kişinin bilgiyi alma ve işleme sürecinde kullandığı bireysel tercihi olarak tanımlamaktadır (Güven, 2004). Davis (1993)'e göre; en genel ifade ile öğrenme stilleri, bireylerin bilgiyi toplama, düzenleme, irdeleme ve değerlendirme süreçlerinde kullandıkları tercihleridir.

Birçok araştırma ile önemi vurgulanan öğrenme stillerinin uygun öğrenme stratejileri ile desteklenmesi çok önemlidir. Öğretme stratejisi denilince akla ilk gelen öğretmen faktörüdür. Öğrenme stillerinin parmak izi gibi bireyden bireye farklılaşan genetik bir olgu olduğu üzerinde durulurken uygun bir öğretmenin elinde çok daha etkili hale gelebileceği göz ardı edilmemelidir.

Dunn (1990)'un da belirttiği gibi öğrenme stilleri göz önünde bulundurularak dizayn edilecek öğrenme-öğretme süreci, belli yöntem ve tekniklerle zenginleştirildiğinde öğrencilerin öğrenmeleri daha kolay olacak, başarısızlıklar ortadan kalkacaktır. Burada elde edilebilecek başarıda en önemli rol, öğretmenlere aittir. Ayrıca Akkoyunlu (1995)'nun da vurguladığı gibi, öğrencilerin öğrenme stillerinin belirlenmesi, öğretmenlere öğretim sürecinde kullanacakları uygun yöntem tercihi noktasında yardımcı olabilir.

YÖK-Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi (1999) çerçevesinde, bir öğretmende bulunması gereken yeterlikler genel anlamda; bir ders süreci içerisinde öğretmenlerin sahip olmaları gereken yeterlik alanları; derse giriş yapma, iletişim kurma, öğretim

yöntemlerini kullanma, öğretim araç ve materyallerinden yararlanma, ölçme değerlendirme, demokratik eğitim ortamı oluşturma ve özel alan bilgisine sahiplik olmak üzere yedi başlık altında incelenebilir (Yeşil, 2006). Burada da belirtildiği gibi literatürde öğretmen faktöründen söz edildiğinde “öğretmenin kullanması gereken öğretim yöntemi ve teknikleri” konusuna mutlaka vurgu yapıldığı görülmektedir. Çünkü eğitimde değişen şartlara, sınırlılıklara, yeterliliklere ve çeşitli gelişmelere göre sürecin mimarı öğretmenlerdir. Eğitim-öğretimde bireysel farklılıkları göz önünde bulunduran ve eğitim sürecini öğrenme stillerine göre düzenleyen bir öğretmenin elinde yetişen bireylerin, bilginin özümseyerek gelecek kuşaklara aktarılmasında gereken niteliği kazanmış olmaları beklenir.

İçeriğinde toplumun sahip olduğu değerleri, birikimi ve kültürel öğeleri gelecek kuşaklara aktarma vazifesini barındıran en önemli derslerden biri de sosyal bilgiler dersi. Öyle ki, küreselleşmenin etkisiyle hem ulusal düzeyde vatandaş hem de dünya vatandaşı yetiştirme anlayışı, sosyal bilgiler eğitiminin önemli bir boyutu haline gelmiştir (Taş, 2004). Böyle sorumluluk mevkiinde bulunan bir dersin taşıdığı misyonun da önem arz etmesi, üzerinde dikkatle durulması gereken bir konudur.

Öğrencilerin eğitim sürecinin her aşamasından yeterli biçimde yararlanmalarını sağlamak için planlı ve etkili bir strateji belirlemek önemlidir. Özellikle sözel bir ders olması ve eğitim-öğretimde kalıcılık faktörünün taşıdığı zaruret dolayısıyla sosyal bilgiler dersinde etkili yöntem ve tekniklerin kullanılması öğretmenin beceri ve kabiliyetinin bir ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple, sosyal bilimlerin birden çok disiplinini bünyesinde barındıran sosyal bilgiler dersi için değişen ve gelişen şartlara göre dersin manevra kabiliyetini ilerletici ve çeşitliliği artırıcı tarzda öğrenme stillerine uygun öğretim stratejilerinin geliştirilmesi zorunlu hale gelmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ile MEB bünyesinde görev yapan sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinin, öğrenme sürecinde öğrenme stillerinin ve bireysel farklılıkların dikkate alınması noktasındaki algılarının araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda;

1. 2005 programı kapsamında yürürlüğe giren sosyal bilgiler derslerinde farklı öğrenme ve öğretim stratejilerinin uygulanıp uygulanmadığı,
2. Uygulama yapılması durumunda karşılaşılan zorluklar ve bu zorluklara karşı öğretmen yeterlilikleri,

3. Eğitim-öğretim süreçlerinin bireysel farklılıklar ve öğrenme stillerine göre düzenlenip düzenlenmediği ve bu konuda yaşanan problemler ile çözüm önerileri ele alınmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Betimsel tarama modelinin kullanıldığı bu çalışmada var olan durumun değiştirilmeden, kendi koşulları içerisinde tanımlanması söz konusudur. Bu modelde var olan durumu değiştirme ve etkileme gayreti gösterilmez, var olan durum olduğu gibi incelenir (Karasar, 2000). Bununla birlikte; bilimin gözleme, kaydetme, olaylar arası ilişkileri tespit etme, kontrol edilen ve değişmeyen ilkeler hakkında genellemelere varma durumlarının söz konusu olduğu betimsel tarama modelinde bilimin tasvir fonksiyonu ön plandadır (Yıldırım ve Şimşek, 2000).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni İstanbul iline ait ilçeler oluşturmuştur. Bu ilçelerden random yöntemiyle belirlenen Arnavutköy, Ataşehir, Bağcılar, Bahçelievler, Başakşehir, Bayrampaşa, Çekmeköy, Esenler, Eyüp, Fatih, Gaziosmanpaşa, Güngören, Kartal, Küçükçekmece, Maltepe, Pendik, Sultangazi, Ümraniye, Üsküdar, Zeytinburnu ilçelerinde evreni temsil edecek tarzda yine random yöntemiyle seçilen ilköğretim okulları ve bu okullarda görev yapan 96 sosyal bilgiler öğretmeni araştırmanın örneklemi oluşturmaktadır.

Veri Toplama Yöntem ve Teknikleri

Bu çalışma için kullanılan ölçek araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Araştırmanın ilk aşaması ölçek geliştirme sürecinden meydana gelmektedir. Ölçekte araştırmada yer alan sosyal bilgiler öğretmenlerine ait kişisel veriler, öğretmenlerin bireysel farklılıklar noktasındaki algıları ve öğrenme stilleri konusundaki görüşleri ele alınmıştır. Ölçekte yer alan maddeler ilk önce Yıldız Teknik Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi'nden toplam 6 öğretim elemanına incelenmiş, inceleme sonucunda bazı ölçek maddeleri zorluk derecesi ve amaç dışı olduğu gerekçesiyle elenmiş, bazı maddeler ölçek dışına çıkarılmıştır. Geriye kalan maddelerle ölçeğin güvenilirlik çalışması yapılmıştır. 20 maddeden oluşan ölçek, 17 sosyal bilgiler öğretmenine pilot olarak uygulanmış ölçeğin geçerlilik

ve güvenilirlik katsayısı (Cronbach $\alpha = 0,88$) belirlenerek ölçeğe son şekli verilmiştir.

Verilerin analizi

Bu araştırmanın verilerinin çözümlenmesinde nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Bunun için nicel veriler, bilgisayar ortamında SPSS 15 programı uygulanarak analiz edilmiştir. Bu çalışmada, psikoloji ve eğitimde çoğunlukla yararlanılan ve bilgi toplanan bireyi, grubu ya da kurumu betimlemek için kullanılan betimsel istatistik tekniği kullanılmıştır. Bu istatistik tekniği, çok karmaşık, sistemsiz ve düzensiz olan verilerin anlaşılır hale getirilmesine hizmet eder (Özgüven 1994). Araştırma verilerinin bütün istatistiksel çözümlenmeleri SPSS (Statistical Package for the Social Science) paket programı ile gerçekleştirilmiş olup araştırmada nicel tekniklerle elde edilen veriler karşılaştırılarak yorumlanmış, daha sonra yorumlama ve değerlendirme aşamasına geçilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim düzeyleri

Mezuniyetin iz?	Eğitim Enstitüsü	Yükseköğül (Önlisans)	Eğitim Fakültesi (Lisans)	Lisansüstü	Toplam
f	0	0	78	18	96
%	0	0	81.25	18.75	100

Tablo 1’de belirtildiği gibi araştırma kapsamında yer alan sosyal bilgiler öğretmenlerinin %81.25’ini eğitim fakültesi, % 18.75’ini lisansüstü mezunu öğretmenler oluşturmaktadır.

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mezuniyet alanına göre dağılımı

Hangi alandan mezun oldunuz?	Tarih	Coğrafya	Sosyal Bilgiler	Diğer	Toplam
f	42	32	22	0	96
%	43.75	33.33	22.92	0	100

Tablo 2’de da görüldüğü gibi sosyal bilgiler öğretmenlerinin mezuniyetleri arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Buna göre; araştırmada yer alan ve sosyal bilgiler dersine giren öğretmenlerin

%43.75'inin alanının Tarih, %33.33'ünün Coğrafya ve %22.92'sinin Sosyal Bilgiler Eğitimi alanından mezun oldukları görülmüştür.

Tablo 3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmelik Deneyimi bazında dağılımları

İlköğretim Okulunda kaç yıllık öğretmenlik deneyiminiz var?	1-3 yıllık	4-7 yıl	8-11 Yıl	12 yıl ve üzeri	Toplam
f	14	30	6	46	96
%	14.58	31.25	6.25	47.92	100

Tablo 3'te belirtildiği gibi araştırmada yer alan sosyal bilgiler dersi öğretmenleri arasında mesleki deneyimi 1-3 yıl arasında olanların oranı % 14.58, 4-7 yıl arasında olanların oranı %31.25, 8-11 yıl arasında olanların oranı %6.25, 12 yıl ve üzeri olanların oranı ise 47.92'dir. Buna göre; sosyal bilgiler öğretmenleri arasında mesleki deneyimi en yüksek olanların 12 yıl ve üzeri olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerde Uyguladıkları Eğitim Modelleri

Derslerde geleneksel eğitim modeline yönelik mi yoksa yeni eğitim modeline göre mi eğitim-öğretim yapıyorsunuz?	Geleneksel Eğitim Modeli	Yeni (Yapılandırmacı) Eğitim Modeli	Toplam
f	10	86	96
%	10.42	89.58	100

Tablo 4'te belirtildiği gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin %10.42'si geleneksel eğitim modeline göre eğitim-öğretim yaptığını, 89.58'inin ise yapılandırmacı modele göre eğitim yaptıkları görülmüştür.

Tablo 5. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yürürlükteki Sosyal Bilgiler Programı hakkındaki görüşleri

Hâlihazırdaki Sosyal Bilgiler eğitim-öğretim programını tam olarak inceledim.	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam
f	58	24	6	2	6	96
%	60.42	25	6.25	2.08	6.25	100

Tablo 5’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin “hâlihazırdaki Sosyal Bilgiler eğitim-öğretim programını tam olarak inceledim” sorusuna “Kesinlikle Katılıyorum” diyenlerin oranı % 60.42, “katılıyorum” diyenlerin oranı % 25, “kararsız” olduklarını görülenlerin oranı % 6.25, “katılmıyorum” diyenlerin oranı % 2.08 ve “kesinlikle katılmıyorum” diyenlerin oranı ise % 6.25’tir.

Tablo 6. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Bireysel Farklılıklara Yönelik Görüşlerinin Dağılımı

GÖRÜŞLER		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam
Öğrencilerin öğrenmelerinde bireysel farklılıklar olduğuna inanıyorum	f	14	72	4	2	2	96
	%	14.58	77.08	4.17	2.08	2.08	100
Öğrencilerin sahip oldukları bireysel farklılıkların onların öğrenmeleri üzerinde etkili olduğuna inanıyorum.	f	10	74	8	2	2	96
	%	10.42	77.08	8.33	2.08	2.08	100
Öğrenme ve öğretme süreçlerini öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre dizayn etmek mümkündür.	f	6	46	38	4	2	96
	%	6.25	47.92	39.58	4.17	2.08	100
Okulların sahip oldukları imkânlar bireysel farklılıklara göre eğitim-öğretim yapılmasına fırsat verir.	f	10	58	20	4	4	96
	%	10.42	60.41	20.83	4.17	4.17	100
Görev yaptığım okulda bulunan okul yöneticilerinin eğitim-öğretim ortamlarının bireysel farklılıklara göre dizayn edilmesi noktasında yeterli bir anlayışa sahip olduğumu düşünüyorum.	f	10	28	24	8	26	96
	%	10.42	29.17	25	8.33	27.08	100

Tablo 6’da görüldüğü gibi araştırmada yer alan sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinin “öğrencilerin öğrenmelerinde bireysel farklılıklar olduğuna inanıyorum” ve “öğrencilerin sahip oldukları bireysel farklılıkların onların öğrenmeleri üzerinde etkili olduğuna inanıyorum” görüşüne “katılıyorum” diyenlerin en yüksek (% 77.08), “kesinlikle katılmıyorum/katılmıyorum” şeklinde cevap verenlerin ise en düşük (% 2.08) dağılıma sahip olduğu görülmüştür.

Yine aynı şekilde “öğrenme ve öğretme süreçlerini öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre dizayn etmek mümkündür” görüşüne

“katılıyorum” cevabını verenlerin en yüksek dağılıma sahip olduğu (% 47.92), “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verenlerin en düşük dağılımı oluşturduğu (% 2.08) görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “okulların sahip oldukları imkânlar bireysel farklılıklara göre eğitim-öğretim yapılmasına fırsat verir” görüşüne “katılıyorum” şeklinde cevap verenlerin en yüksek (% 60.41), “kesinlikle katılmıyorum/katılmıyorum” şeklinde cevap verenlerin ise en düşük dağılıma (% 4.17) sahip oldukları görülmüştür.

Araştırmada, “görev yaptığım okulda bulunan okul yöneticilerinin eğitim-öğretim ortamlarının bireysel farklılıklara göre dizayn edilmesi noktasında yeterli bir anlayışa sahip olduğunu düşünüyorum” görüşüne “katılıyorum” diyenlerin en yüksek dağılıma (% 29.17) sahip öğretmenler oldukları, “katılmıyorum diyenlerin ise en düşük oranı (% 8.33) oluşturdukları görülmüştür.

Tablo 7. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenme Stilleri Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

GÖRÜŞLER		KESİNLİKLE KATILMIYORUM					Toplam
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	
Öğrenme stilleri kavramını daha önce duydum.	f	14	76	2	2	2	96
	%	14.58	79.17	2.08	2.08	2.08	100
Öğrenme stilleri hakkında şimdiye kadar herhangi bir yazı okudum.	f	6	24	56	6	4	96
	%	6.25	25	58.33	6.25	4.17	100
Bu zamana kadar öğrenme stilleri hakkında konferans, seminer ve sempozyumlara katıldım.	f	6	16	66	6	2	96
	%	6.25	16.67	68.75	6.25	2.08	100
Hizmet içi eğitim noktasında öğrenme stilleri için daha fazla eğitim yapılmasının gerekliliğine	f	54	28	8	4	2	96
	%	56.25	29.17	8.33	4.17	2.08	100

inanyorum.							
Öğrenme stillerinin sosyal bilgiler dersinde uygulanabilir olduğuna inanyorum.	f	16	36	40	2	2	96
Sosyal bilgiler dersinde öğrenme stillerine göre eğitim-öğretim yapılmasının gerekliliğine inanyorum.	%	16.67	37.5	41.67	2.08	2.08	100
Sosyal bilgiler dersinde öğrenme stillerinin yeterli derecede uygulanması halinde öğrencilerin tam ve etkili bir başarı elde edebileceğine inanyorum.	f	18	36	38	2	2	96
Daha önce öğrenme stillerini derslerde uyguladım.	%	18.75	37.5	39.58	2.08	2.08	100
Bireysel farklılıkları dikkate alarak öğrenme stillerini uyguluyorum.	f	18	44	24	6	4	96
	%	18.75	45.83	25	6.25	4.17	100
Daha önce öğrenme stillerini derslerde uyguladım.	f	2	2	4	82	6	96
Bireysel farklılıkları dikkate alarak öğrenme stillerini uyguluyorum.	%	2.08	2.08	4.17	85.42	6.25	100
Bireysel farklılıkları dikkate alarak öğrenme stillerini uyguluyorum.	f	4	8	16	50	18	96
	%	4.17	8.33	16.67	52.08	18.75	100

Tablo 7’de görüldüğü gibi “öğrenme stilleri kavramını daha önce duydum” görüşüne “katılıyorum” diyerek en yüksek (% 79.17), “kararsızım/kesinlikle katılmıyorum” görüşünü belirtenlerin oranının ise en düşük dağılıma (% 2.08) sahip olduğu anlaşılmıştır.

Araştırmada yer alan öğretmenlerin “öğrenme stilleri hakkında şimdiye kadar herhangi bir yazı okudum” görüşüne “kararsızım” diyenlerin en yüksek (% 58.33), “kesinlikle katılmıyorum” diye cevap verenlerin ise en düşük dağılıma (% 4.17) sahip olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 7’de de görüldüğü gibi “Bu zamana kadar öğrenme stilleri hakkında konferans, seminer ve sempozyumlara katıldım” görüşüne en yüksek oranda katılımın “kararsızım” diyenlerden oluştuğu (% 68.75) en az katılımın ise “kesinlikle katılmıyorum” diyenlerden oluştuğu (% 2.08) görülmüştür. Araştırmaya göre “hizmet içi eğitim noktasında öğrenme stilleri için daha fazla eğitim yapılmasının gerekliliğine inanyorum” görüşüne “kesinlikle katılıyorum” diyenlerin oranı % 56.25; kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise % 2.08’dir.

“Öğrenme stillerinin sosyal bilgiler dersinde uygulanabilir olduğuna inanıyorum” konusuna en yüksek oranda katılım sağlayanların verdikleri cevabın “kararsızım” diyenlerden oluştuğu (% 41.67), en az katılımı ise “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” diyenlerden oluştuğu (% 2.08) ortaya çıkmıştır.

“Sosyal bilgiler dersinde öğrenme stillerine göre eğitim-öğretim yapılmasının gerekliliğine inanıyorum” diyenlerden en yüksek katılıma sahip olanların oranının % 39.58 ile “kararsızım” diyenlerden oluştuğu, en düşük katılımın ise “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” diyenlerden oluştuğu (% 2.08) görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden “sosyal bilgiler dersinde öğrenme stillerinin yeterli derecede uygulanması halinde öğrencilerin tam ve etkili bir başarı elde edebileceğine inanıyorum” diyenlerden en yüksek dağılıma sahip olanların oranının (% 45.83) “katılıyorum” diyenler olduğu, en düşük dağılıma sahip olanların ise “kesinlikle katılmıyorum” diyenlerin olduğu (% 4.17) görülmüştür.

Tabloda da görüldüğü gibi; “daha önce öğrenme stillerini derslerde uyguladım” diyen öğretmenlerden en yüksek dağılıma sahip olanların (% 85.42) ile “katılmıyorum” diyenlerden oluştuğu, en düşük dağılıma sahip olanların ise “kesinlikle katılıyorum” ve “katılıyorum” diyenlerden oluştuğu (% 2.08) görülmüştür. Araştırmaya göre; “bireysel farklılıkları dikkate alarak öğrenme stillerini derslerde uyguluyorum” diyenlerden en yüksek dağılıma sahip olanların “katılmıyorum” diyenlerden oluştuğu (% 52.08), en düşük dağılıma sahip olanların ise (% 4.17) ile “kesinlikle katılmıyorum” diyenlerden oluştuğu görülmüştür.

Tablo 8. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinden Öğrenme Stillerini Derslerde Uygulamayanların Uygulamamam Sebeplerine Yönelik Görüşlerinin Dağılımı

		Materyal yetersizliği	Bilgi ve tecrübe eksikliği	Okul ve sınıf ortamlarını dizayn problemleri	Okul yönetiminden yeterli desteğin olmaması	Öğrenmede etkili sonuçlar almaya inanamam	Diğer	Toplam
Öğrenme stillerini derslerde uygulamıyorsanız uygulamama sebebiniz nedir?	f	16	48	16	4	6	6	96
	%	16.67	50	16.67	4.17	6.25	6.25	100

Tablo 8’de görüldüğü gibi “Öğrenme stillerini derslerde uygulamıyorsanız uygulamama sebebiniz nedir?” sorusuna “Bilgi ve tecrübe eksikliği” diyerek en yüksek dağılıma sahip cevabın verildiği (% 50) görülmüş, “Okul yönetiminden yeterli desteğin olmaması” şeklinde verilen cevabın ise en düşük dağılıma sahip olduğu anlaşılmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Bu bölümde araştırmada yer alan sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinin kişisel bilgilerine yönelik sorulara verdikleri cevaplar ele alınmıştır. Buna göre; sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinin çoğunlukla eğitim fakültesi mezunları olduğu görülmüş, lisansüstü mezunu olanların ise en az dağılıma sahip olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca bu öğretmenlerin mezuniyet alanlarına göre dağılımlarına baktığımızda tarih, coğrafya ve sosyal bilgiler alanı diye sıralandıkları görülmüştür. Özellikle araştırmada yer alan sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinin mesleki deneyimi en yüksek olanların 12 yıl ve üzeri öğretmenler olduğu, en düşük mesleki deneyime sahip olanların ise 8-11 yıl arasındaki öğretmenler olduğu anlaşılmış, sosyal bilgiler dersini veren öğretmenlerin çoğunluğunun yeni eğitim modeline göre (yapılandırmacı model) eğitim-öğretim yaptıkları tespit edilmiştir. Bununla birlikte, “hâlihazırdaki Sosyal Bilgiler eğitim-öğretim programını tam olarak inceledim” sorusuna “Kesinlikle Katılıyorum” diyenlerin oranının en yüksek dağılıma sahip olduğu anlaşılmıştır.

Sosyal Bilgiler dersi öğretmenlerin kendileri ile ilgili kişisel bilgi ve görüşleri sonrasında “öğrenmede bireysel farklılıklar” a yönelik görüşleri alınmıştır. Buna göre; “öğrencilerin öğrenmelerinde bireysel farklılıklar olduğuna inanıyorum” ve “öğrencilerin sahip oldukları bireysel farklılıkların onların öğrenmeleri üzerinde etkili olduğuna inanıyorum” görüşüne “katılıyorum” diyenlerin en yüksek, “kesinlikle katılmıyorum/katılmıyorum” şeklinde cevap verenlerin ise en düşük dağılıma sahip oldukları görülmüştür. Yine aynı şekilde “öğrenme ve öğretme süreçlerini öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre dizayn etmek mümkündür” görüşüne “katılıyorum” cevabını verenlerin en yüksek dağılıma sahip olduğu, “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verenlerin ise en düşük dağılımı oluşturduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin “okulların sahip oldukları imkânlar bireysel farklılıklara göre eğitim-öğretim yapılmasına fırsat verir” görüşüne “katılıyorum” şeklinde cevap verenlerin en yüksek, “kesinlikle katılmıyorum/katılmıyorum” şeklinde cevap verenlerin ise en düşük dağılıma sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca “görev yaptığım okulda bulunan okul yöneticilerinin eğitim-öğretim

ortamlarının bireysel farklılıklara göre dizayn edilmesi noktasında yeterli bir anlayışa sahip olduğunu düşünüyorum” görüşüne “katılıyorum” diyenlerin en yüksek dağılıma sahip öğretmenler oldukları, “katılmıyorum diyenlerin ise en düşük oranı oluşturdukları görülmüştür.

Sosyal Bilgiler dersi öğretmenlerinin bireysel farklılıklar noktasında sahip oldukları görüşlerden sonra bireysel farklılıklar olgusunun en önemli ögesi olan öğrenme stilleri konusundaki düşünceleri alınmıştır. Buna göre; “öğrenme stilleri kavramını daha önce duydum” görüşüne “katılıyorum” diyerek en yüksek, “kararsızım/kesinlikle katılmıyorum” görüşünü belirtenlerin oranının ise en düşük dağılıma sahip olduğu anlaşılmış, bununla birlikte “öğrenme stilleri hakkında şimdiye kadar herhangi bir yazı okudum” görüşüne “kararsızım” diyenlerin en yüksek, “kesinlikle katılmıyorum” diye cevap verenlerin ise en düşük dağılıma sahip olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca bu zamana kadar öğrenme stilleri hakkında konferans, seminer ve sempozyumlara katıldım” görüşüne en yüksek oranda cevap verenlerin “kararsızım” diyenlerden, en az cevabın ise “kesinlikle katılmıyorum” diyenlerden oluştuğu görülmüştür. Bu noktada, “hizmet içi eğitim noktasında öğrenme stilleri için daha fazla eğitim yapılmasının gerekliliğine inanıyorum” görüşüne “kesinlikle katılıyorum” diyenlerin oranının en yüksek; kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranının ise en düşük dağılıma sahip olduğu anlaşılmıştır. Araştırmada yer alan sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinin “öğrenme stillerinin sosyal bilgiler dersinde uygulanabilir olduğuna inanıyorum” görüşüne en yüksek oranda katılım sağlayanların “kararsızım” diyenlerden oluştuğu, en az katılımı ise “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” diyenlerin oluşturduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu görüşe katılan öğretmenlerin “sosyal bilgiler dersinde öğrenme stillerine göre eğitim-öğretim yapılmasının gerekliliğine inanıyorum” diyenlerden en yüksek katılıma sahip olanların da “kararsızım” diyenlerden, en düşük katılımın ise “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” diyenlerden oluştuğu görülmüştür. Bütün bu soruların yanında araştırmaya katılan öğretmenlerden “sosyal bilgiler dersinde öğrenme stillerinin yeterli derecede uygulanması halinde öğrencilerin tam ve etkili bir başarı elde edebileceğine inanıyorum” diyenlerden en yüksek dağılıma sahip olanların “katılıyorum” cevabını verenlerden, en düşük dağılıma sahip olanların ise “kesinlikle katılmıyorum” cevabını verenlerden oluştuğu görülmüştür. Bununla birlikte; “daha önce öğrenme stillerini derslerde uyguladım” diyen öğretmenlerden en yüksek dağılıma sahip olanların “katılmıyorum” diyenlerden, en düşük dağılıma sahip olanların ise “kesinlikle katılıyorum” ve “katılıyorum” diyenlerden oluştuğu anlaşılmıştır. Araştırmaya göre; “bireysel

farklılıkları dikkate alarak öğrenme stillerini şuan derslerde uyguluyorum” diyenlerden en yüksek dağılıma sahip olanların “katılmıyorum” diyenlerden, en düşük dağılıma sahip olanların ise “kesinlikle katılmıyorum” diyenlerden oluştuğu görülmüştür. Bununla birlikte, araştırmada, öğrenme stillerini derslerde uygulamayan öğretmenlere yöneltilen “öğrenme stillerini derslerde uygulamıyorsanız uygulamama sebebiniz nedir?” sorusuna “bilgi ve tecrübe eksikliği” diyerek en yüksek dağılıma sahip cevabın verildiği görülmüş, “okul yönetiminden yeterli desteğin olmaması” şeklinde verilen cevabın ise en düşük dağılıma sahip olduğu anlaşılmıştır.

Ortaya çıkan bu sonuçlardan sonra aşağıdaki öneriler yapılabilir; Öğrenme stillerine uygun öğretme stratejileri üretilmeli, bu stratejileri hayata geçirecek öğretmenler nitelik yönünden yetiştirilmelidir. Çünkü uygun öğrenme ortamlarının hazırlanması için öğretmen faktörü çok önemlidir. Öğretmenlerin eğitim fakültelerinden itibaren öğrenme - öğretme strateji ve yöntemleri konusunda uygulamalı olarak eğitilmesi, okul ortamında daha fazla bulunması, öğretmenliğe ruhen ve fiziken daha elverişli hale getirilmesi için üniversite ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın şartlara göre değişen daha güncel planlamalar yapması faydalı olabilir.

Araştırmada ortaya çıkan sonuçları da göz önüne aldığımızda; eğitim ve öğretimin teorisine hakim ve kaliteli bir eğitim öğretim için strateji geliştirme gerekliliğine inanmış öğretmenlerin, savundukları görüşleri pratik hayata geçirme konusunda yetersiz kalmaları aynı zamanda tükenmişlik algısının da bir ürünü olabilir. Dolayısıyla öğretmenlik mesleğini hayatının bir parçası kabul eden kimselerin avantajlar ve dezavantajlar karşısında bile çaresizlik sendromuna yakalanmamaları için öğretmen alımlarında daha dikkatli davranılmalı, mesleğe atama yapılmadan önce mutlaka mülakat yöntemiyle ve uzmanlarca öğretmen seçimi yapılmalıdır.

Hizmet içi eğitimlerde; sadece kapalı bir mekânda, belli zaman diliminde ve alanında yeterli bilgi birikimine sahip olmayan belli konuşmacıların yaptığı konuşmaları dinlemek zorunda kalan edilgen öğretmen rolünden çok öğretmenlerin sürecin içerisinde olduğu, kendi problemlerini çözme konusunda alternatiflerin üretildiği yapıcı süreçler oluşturulmalıdır. Bu eğitim etkinliklerinde, öğrenme ve öğretme yöntem ve stratejileri hakkında alanında uzman akademisyenlerden daha fazla yararlanmalı, öğrenme ve öğretme problemlerine uygulamalı çözümler üretilmelidir.

Öğrenmede bireysel farklılıklar konusunda eğitimcilerin daha fazla dikkati çekilmeli, eğitim-öğretim faaliyetlerinde öğrenme yöntem ve stratejileri konusunda başarılı olmuş özel okul eğitimcileri ile işbirliği yapılmalı, okulların fiziki ve teknik problemleri çözümlenmeli, öğrenci, öğrenme ortamının bir parçası olması noktasında daha fazla cesaretlendirilmelidir.

Öğrencilerin öğrenme stillerinin belirlenmesi için profesyonel çalışmaların yaygınlaştırılması, uygun stratejilerin geliştirilmesi için bütün eğitimcilerin daha fazla özveride bulunması faydalı olabilir.

Özellikle sözel bir ders olan sosyal bilgiler dersinde artık güncel öğrenme ve öğretme teknikleri kullanılmalı, ders, hikâyelerle, yaşanmış gerçek olaylarla, öğrencinin ilgisini çeken olay örüntüleri ile daha fazla biçimlendirilmeli, teknolojik materyallerden de daha fazla yararlanarak hem görsel hem işitsel hem de kinestetik tarzda eğitim öğretim yapılmalıdır. Zira eğitim-öğretim süreci, öğrenci ihtiyaç ve ilgisine göre düzenlendiğinde daha başarılı bireylerin yetiştiğine dair araştırmalar bulunmaktadır (Dunn and Dunn 1987; Demirkan 2004; Peker 2003; Irvine ve York 1995; Driver 1989).

KAYNAKÇA

- Akkoyunlu, B. (1995). Bilgi Teknolojilerinin Okullarda Kullanımı ve Öğretmenlerin Rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 105-109.
- Babadoğan, C. (2000). Öğretim Stili Odaklı Ders Tasarımı. *Millî Eğitim Dergisi*, 147. <http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/147/babadogan.htm> adresinden 20.03.2013 tarihinde indirilmiştir.
- Davis, B.G. (1993). *Tools for Teaching*, San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Demirkan, S. (2004). Lisans Programında Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Artırma Yollarına İlişkin Bir Yaklaşım: Öğrenme Stilleri. http://www.isletme.istanbul.edu.tr/surekli_yayinlar/tmes2004/bildiri5.doc web sitesinden 9 Şubat 2013 tarihinde edinilmiştir.
- Dunn, R. and Dunn K. (1987). Dispelling Outmoded Beliefs About Student Learning, *Educational Leadership*, 44 (3), 55-62.
- Dunn, R. (1990). *Rita Dunn Answers Questions on Learning Styles*, *Educational Leadership*, 48 (3), 15-19.
- Dunn, R. and Dunn, K. (1993). *Teaching secondary students through their individual learning styles: Practical approaches for grades 7- 12*, Boston: Allyn and Bacon.
- Driver, R. (1989). Students' Conceptions And The Learning Of Science, *International Journal Of Science Education*, 11, 481- 490.
- Erden M. ve Fidan N. (1994) *Eğitime Giriş*, Ankara: Meteksan Matbaacılık.
- Güven, M. (2004). *Öğrenme Stilleri ile Öğrenme Stratejileri Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir.
- Hunt, D. E. (1979). *Learning style and student needs: An introduction to conceptual level*. Reston, VA: National Association of Secondary School Principals.

- Irvine, J. J. and D. E. York. (1995). *Learning Styles and Culturally Diverse Students: A Literature Review*, Ed: James A. Banks. Handbook of Research on Multicultural Education, New York: Simon and Schuster Macmillan.
- Kaplan, E. Joseph ve Daniel A. Kies (1995). Teaching Styles and Learning Styles, *Journal of Instructional Psychology*. 22 (1), 29 - 34.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemi. (10. Baskı)* Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım.
- Kolb D. (1984). *Experiential Learning: Experience as The Source of Learning and Development*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Peker, M. (2003). Kolb Öğrenme Stili Modeli, *Milli Eğitim Dergisi*, 157, 185–192.
- Reiff, J. C. (1992). *Learning Styles*, Washington DC: National Education Association of the United States.
- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Özgülven, İ. E. (1994). *Psikolojik testler*, Ankara: Yeni Doğu Matbaası.
- Taş, A. (2004). Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Eğitimi Program Standartlarının Belirlenmesi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37 (1), 28-54.
- Yeşil, R. (2006). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sınıf İçi Öğretme Yeterlilikleri, *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (2), 61-78.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2000). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (Gözden geçirilmiş 2. baskı)*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YÖK ve Dünya Bankası (1999). *Aday Öğretmen Kılavuzu*, Ankara: Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Yayınları.

Extended Abstract

Learning is a lifelong adventure. It is not sufficient for an individual going through the process of learning to only learn that subject. It is also significant that this knowledge has the ability to be able to survive in the face of harsh and constantly changing conditions. Depending on the situation, an individual may have to invest a great deal of time and effort in gaining information. Therefore, in order for knowledge and learning to be long lasting, it becomes essential to use suitable learning and teaching strategies especially considering the difficulties experienced in the process of learning.

Regarding the permanence factor in learning, another issue we need to put emphasis on is learning styles. According to the research conducted, it is now an accepted fact that every individual has different learning styles, that individual differences are noticeable, and that learning styles of individuals are unique like finger prints. Therefore, it is important that teaching strategies suitable for learning styles be developed.

In this study perceptions of teachers of Social Studies about learning styles have been researched. Social studies class is one of the most important classes which embodies the duty of passing on the values, background and cultural components that exists in its content to the next generations. Gaining information about the situations encountered during the process of learning this class will provide educators and teachers with an important road map in increasing the level of permanence of knowledge.

Taking all these reasons into consideration, it is essential that competences and perspectives of teachers be put forward in the current process. Therefore, in order for

the sample group in the research to represent the general, a study has been carried out with 96 teachers of Social studies who work in the towns of Arnavutkoy, Atasehir, Bagcilar, Bahcelievler, Basaksehir, Bayrampasa, Cekmekoy, Esenler, Eyup, Fatih, Gaziosmanpasa, Gungoren, Kartal, Kucukcekmece, Maltepe, Pendik, Sultangazi, Umraniye, Uskudar and Zeytinburnu, all of which are in the city of Istanbul. In the study, as a data collection tool, (Cronbach $\alpha = 0,88$) scale was used which was developed by the researcher, and whose validity and reliability have been ensured. The scale consisted of 3 stages. At the first stage personal data about the teachers of Social Studies, at the second stage their perceptions of individual differences, and in the third and final stage teachers' views regarding learning styles were discussed.

Following the analysis of the findings obtained from this study, it has been observed that educational levels and professional experience of teachers of Social studies have an average competence, that the teachers conducted education-teaching activities that are suitable for constructivist learning models, and that they closely follow the changes and developments in education programmes. In addition to this, it has been seen that the teachers of Social studies agree that there are individual differences in students' learning processes and that it is possible to both develop them, and design school and their educational background according to individual differences. However, although the teachers believe that there are individual differences in learning, it has been established that they do not apply learning styles in lessons. The study has also shown that in learning processes genetic factors, that is to say, learning styles come ahead of the teacher factor. But the research has suggested that the teachers do not implement learning styles in classes. When the reasons for not applying them were investigated, it has been realized that it is mainly due to lack of knowledge or experience. Here it becomes apparent that the strategies and methods of bringing up teachers should be revised.